

Zahrady nejsou bez rizika: klíšťata se objevují i v blízkosti domovů

14.5.2026 - Petra Halíková | Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava

Víte, jak pomoci vzniku přesné a aktuální mapy výskytu klíšťat i nebezpečných infekcí, které mohou přenášet? Zapojte se do hlášení výskytu klíšťat! Aplikace vám za to nabídne nejen přehled o hrozbách spojených s těmito parazity na území ČR, ale i mnoho souvisejících informací. Můžete ji mít stále po ruce, třeba ve svém mobilu a s ní i přehled výsledků laboratorního testování klíšťat a online mapy výskytu onemocnění přenášených klíšťaty. Projekt www.klistatavemeste.cz se zaměřuje na sběr klíšťat nejen v městském prostředí. Následné laboratorní testování na původce vybraných bakteriálních onemocnění umožňuje propojit nálezy s nemocemi, kterými se lidé mohou v konkrétní oblasti od klíšťat nakazit.

Své nálezy může veřejnost hlásit už druhým rokem a děkujeme všem, kteří nám s mapováním aktivity a infekcí klíšťat pomáhají. Aplikaci provozuje Vysoká škola báňská – technická univerzita Ostrava (VŠB-TUO) spolu s partnery - Biologickým centrem Akademie věd České republiky (BC AVČR) a Státním zdravotním ústavem (SZÚ) - v rámci projektu „Klíšťata ve městě“ (projekt č. NU23-09-00049, finančně podpořený Agenturou pro zdravotnický výzkum ČR).

„V roce 2025 začali zájemci hlásit v testovacím režimu nalezená klíšťata, a to jak prisátá na člověku, domácích zvířatech či volně lezoucí. Celkově bylo uživateli nahlášeno téměř 900 klíšťat a do hlášení se zaregistrovalo přes 370 uživatelů, další pak reportovali klíšťata anonymně,“ popisuje Pavel Švec z VŠB-TUO, který zároveň doporučuje využívat v aplikaci variantu registrovaného uživatele. Takové zapojení pak uživateli poskytuje další funkce jako je „klíštěcí deník“, který mu pomůže vybavit si datum a místo prisátí klíštěte při případných budoucích zdravotních obtížích, či zobrazení jím hlášených klíšťat na mapě. „Samotné zadávání probíhá pomocí jednoduchého interaktivního formuláře, kde zadáte geografickou polohu hlášeného klíštěte a můžete také přidat jeho fotografii, lze uvést i další údaje o klíštěti, místě nálezu, případném prisátí apod. Webová aplikace je plně responzivní a přizpůsobí se tak i všem druhům mobilních zařízení,“ vysvětluje dále Pavel Švec.

Jedním z překvapivých zjištění z pilotních dat hlášení výskytu klíšťat je vysoká míra kontaktu lidí s klíšťaty v soukromých zahradách. Zatímco 30,1 % klíšťat bylo hlášeno z prostředí lesů, 30,2 % pocházelo ze soukromých zahrad, dalších 8,6 % z chat a chalup a 10,8 % z městských parků.

„Soukromé zahrady v obytném i rekreačním prostředí tak představují epidemiologicky velmi významné, avšak z pohledu rizika nákazy opomíjené oblasti“, uvádí Pavel Švec z VŠB-TUO. Dalším zajímavým zjištěním je hlášení klíštěte nepůvodního rodu Hyalomma, jež bylo zaznamenáno v jedné zahradě v České republice. Dále byl zachycen i druh Dermacentor reticulatus mimo areál jeho obvyklého výskytu.

„Celkově jsme za 3 roky trvání projektu nashromáždili přes 12 tisíc klíšťat z městských a příměstských parků a lesoparků. Z nich jsme 7 817 otestovali na přítomnost pěti druhů bakterií, které mohou způsobovat onemocnění člověka. Téměř polovina klíšťat, přesně 44 procent, bylo infikováno alespoň jednou z bakterií,“ říká vedoucí projektu Václav Hönig z Parazitologického ústavu Biologického centra AV ČR. Bakterie způsobující lymeskou borreliózu vědci nacházeli nejčastěji, a to u 26 procent klíšťat.

„Stejně vysoký počet infikovaných klíšťat borreliemi, jako ve všech krajských městech, tedy 27%, nacházíme také posledních 12 let v pražských parcích. Klíšťata ve městech jsou prokazatelně

dvojnásobně infikovanější než ve 150 lesních lokalitách po celé ČR, kde sbíráme a testujeme klíšťata posledních pět let. Proto je třeba upozorňovat na riziko nákazy, která na nás číhá v našem nejbližším okolí,” doplňuje Kateřina Kybicová ze SZÚ.

„Občanská věda, je dobrým způsobem, jak zapojit veřejnost do vědeckých projektů napříč obory a spojit tak edukaci veřejnosti se sběrem dat, která by jinak byla nedostupná,” říká Pavel Švec z VŠB-TUO. Vědci na vývoji webu „Klíšťata ve městě” neustále pracují. „Reagujeme i na zpětnou vazbu od našich uživatelů,” zdůrazňuje hlavní vývojář webu Pavel Kukuliač z VŠB-TUO. Novinkou je i možnost vícenásobného zadávání klíšťat, o kterou si uživatelé často psali, či anglická verze webu.

„Povzbuzení počátečním úspěchem v první sezóně hlášení, bychom rádi veřejnost požádali, aby se do našeho úsilí v mapování aktivity klíšťat zapojila i v právě začínající sezóně roku 2026. Můžete tak učinit přímo v terénu na mobilních zařízeních či později z pohodlí vašeho domova na www.klistatavemeste.cz. Zároveň apeluji, aby si lidé dopřáli ochranu očkováním proti klíšťové encefalitidě, jejíž výskyt je na území ČR velmi vysoký a očkování je proti ní jedinou spolehlivou ochranou,” zdůrazňuje ředitelka Státního zdravotního ústavu a hlavní hygienička Barbora Macková.

Na stránce **www.klistatavemeste.cz** naleznete celou řadu informací, mezi nejzásadnější však patří 3 rozcestníky:

- Zadej klíště <https://klistatavemeste.vsb.cz/zadej-kliste/prehled> - systém hlášení nálezu klíšťat
- Mapa klíšťat <https://klistatavemeste.vsb.cz/cs/zadej-kliste/mapa-klistat/> - výsledky hlášení klíšťat nalezených uživateli
- Mapa sběrů <https://klistatavemeste.vsb.cz/cs/mapa-sber> výsledky sběrů klíšťat a laboratorního testování klíšťat v krajských městech ČR)

Dosavadní výsledky projektu v číslech:

Nasbíráno: 12 228 klíšťat z městských a příměstských parků a lesoparků

Vyšetřeno: 7 817 klíšťat

Klíšťat infikovaných alespoň jednou z 5 detekovaných bakterií: 44 %

Klíšťat infikovaných bakterií způsobujících lymeskou borreliózu: 26 % (od 15 % po 32 % dle lokality)

Celkový počet nahlášených klíšťat od roku 2025: 881

Počet registrovaných uživatelů portálu: 376

Podrobné výsledky naleznete na www.klistatavemeste.cz

<https://www.vsb.cz/cs/detail-novinky?reportId=51843>